



Disputatio juridica inauguralis de transactionibus

<https://hdl.handle.net/1874/341899>

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
TRANSACTIONIBUS,

Q U A M,
PRÆSIDENTE OPT. MAX.
Ex auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOANNIS LUYTS,

Philosophiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inclytâ Academiâ
Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimæque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in UTROQUE JURE honoribus &
Privilegiis ritè, & legitimè consequendis,

Eruditorum Examine subicit

JUSTUSTURCÆUS, Bergozomio-Brabantus.

Ad diem 21. Aprilis, horâ locoque solitis.



TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō Ioc LXXXVIII.



DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS,

DE

TRANSACTIONIBUS.

THESIS I.



Quoniam juxta præceptum Jcti Ulpiani in *l. 1. pr. de just. & jux.* verborum prius habenda est ratio & postea rerum; hinc quoque de transactionibus disputaturus nominis etymologiam præmittam. Transactio composita est à trans & actio, notante *Wesemb. ad ff. de transact. n. 2.* derivaturque à transigendo, hoc est, finem imponendo. Transactionis nomen duplici in significato capitur. Latè pro quacunque negotii compositione, confectioe, terminatione, finitione, ita ut transigere nihil aliud sit, quam quodvis negotium conficere, expedire, finire, & facere, ut nullum supersit; sic Cicero, Terentius & alii scriptores ferè usurpant: eodemque sæpe modo in usu juris nostri sumitur hoc verbum ut in *l. 18. §. 4. de dolo malo.*

4 DISPUTATIO JURIDICA

*malo. l. 15. ad municip. l. 5. de decur. l. 1. §. ult. ad Sc. Tertull. l. 1. §. 3. ff. de pact. l. 31. in fin. ff. de jurejur. l. 13. §. 7. ff. de his qui infam. & generalis hæc verbi significatio satis perspicue probatur etiam l. 229. & 230. de verb. signif. ubi in hæc verba Paulus scribit : *transacta finitaque intelligere debemus non solum de quibus controversia fuit, sed etiam que sine controversia sunt possessa, ut sunt iudicio terminata, transactione composita, longi temporis silentio finita* : strictè & sic passim in usu juris nostri & præcipue in hoc argumento solum pro ea conventionione accipitur, per quam rem dubiam, litumve incertam decidimus, finimus, ut pro ea vicissim aliquid demus, vel retineamus. l. 1. ff. h. t. l. 38. C. h. t.*

II.

Transactio igitur est conventio de re dubia, vel litigiosa certo pretio componenda l. 1. ff. h. t. & l. 2. l. 38. C. h. t. ponimus conventionem tanquam genus transactionis, cum quidam statuunt esse contractum innominatum, alii ponunt pactum : quidam nec contractum nec pactum esse dicunt; nos pactum esse asserimus ex l. 9. §. ult. h. t. l. 15. l. 17. l. 28. C. h. t. l. 122. §. 5. ff. de V. O. quia tamen actio per pactum non tollebatur, ideo stipulationem Aquilianam & acceptilationem subicere solebant. l. 2. l. 15. ff. h. t. d. l. 28. C. h. t. Ex verbis definitionis possumus intelligere naturam transactionis & quæ inde dependent; non sufficit, ut fiat de rebus dubiis vel litigiosis, de quibus scilicet nunc lis sit, vel in futurum esse possit, aut metuatur. l. 1. ff. h. t. l. 2. l. 17. C. h. t. sed etiam requiritur, ut convenient de pretio, hoc est, ut aliquid detur à reo, vel retineatur ab actore: transactio enim, quando nihil datur, vel promittitur, vel retinetur, non valet. l. 38. C. h. t. si enim reus totum det, quod petitur, solutio erit : si nihil accipiat actor, donatio erit. Omnis transactio est non gratuita : omnis fit pretio.

III. Quo-

III.

Quoniam tantum transigitur de rebus dubiis vel litigiosis *l. 1. ff. h. t.* ut dictum, consequens est de re iudicatâ transigi non posse; utpote quæ finem controversiæ inter partes facit, & litem dirimit. *l. 1. ff. de re judic.* quia jam certa res est: ideo quod datum vel solutum est ob ejusmodi transactionem, repeti potest, quia nullius momenti est. *l. 23. §. 1. ff. de cond. indeb.* non sufficit vero sententiam jure prolatam esse, nisi & effectum habuerit & transferit in vim auctoritatemque rei iudicatæ. Nam si à sententiâ appellatum sit, valet adhuc transactio. *l. 7. ff. l. 32. C. h. t. l. 23. §. 1. ff. de cond. indeb.* per appellationem enim res eo deducitur, quasi iudicata non fuisset, & præcedens pronuntiatio pro extinctâ habetur. *l. 1. §. ult. ad Sc. Turpill.* quimino et si nondum appellatum sit quando tamen appellari possit, nihilominus de iudicato transigere licet *d. l. 7.* & quod plus est, si dubitetur an iudicatum sit, an sententia valeat, an provocari possit, nec ne, valebit sine dubio transactio, quia lis adhuc subsesse potest. *d. l. 23. §. 1. l. 7. in pr. l. 11. ff. & l. 32. C. h. t.*

IV.

Sequitur, ut dispiciamus de personis, quæ transigere possint, & de objecto transactionis, seu de quibus rebus transigere licet: de vi effectumque transactionis, & si quid aliud supersit. Personas quod attinet, transigere omnes possunt, qui pacisci, consentire possunt, & mente sanâ sunt, quamvis corpore agrotent. *l. 27. C. h. t.* hoc est qui rerum suarum habent administrationem, & non tantum domini, verum etiam tutores & curatores possunt pro suis pupillis & minoribus. *l. 56. §. 4. de furt. l. 46. §. ult. de administ. tut.* quia tutoribus bonorum pupillarum administratio a jure concessa, & quantum ad providentiam pupillarem dominorum loco habentur. *l. 27. ff. de*

6 DISPUTATIO JURIDICA

administ. tut. l. 56. §. 4. ff. de furt. l. 7. §. 3. ff. pro emptor. non aliter tamen quam in damni evidentis vitandi causa, & quando jus illorum obscurum, & valde dubium sit, nec probationes suppetant. per *l. 35. ff. de jurejur.* aut si forte alias nihil sint consecuturi. Decidendi non diminuendi causa *d. l. 46. §. ult. porro transigendi facultas data etiam est procuratoribus, & quidem in rem suam simpliciter, qui possunt & jusjurandum deferre. l. 17. in fin. de jurejur.* & loco domini habentur. *l. 13. §. 1. ff. de pact. l. 55. ff. de procur.* in rem alienam vero, si sint instructi speciali mandato, nam ab eo, cui causæ actio, non litis decisio mandata, non recte interponitur transactio. *l. 7. C. h. r. vel constituti simplices omnium bonorum. l. 12. ff. de pact.* nam possunt deferre jusjurandum. *l. 17. §. fin. ff. de jurejur.* possunt novare *l. 20. §. 1. ff. de novat.* modo evidens domini utilitas id exigat. *§. 42. inst. de rer. divis. l. 58. ff. de procurat.* procuratores alioqui alienandi potestatem non habent. *l. 63. ff. de procurat. l. 16. C. cod.* ergo nec transigendi habebunt, quia hæc est species alienationis. Plerique procuratores generales distinguunt in tales simpliciter, & cum liberâ, illis negant facultatem transigendi per *l. 60. & 63. ff. de procurat.* his verò concedunt per *l. 58. ff. cod. l. 9. §. 4. ff. de acq. rer. dom.* ut ope hujus distinctionis textus concilientur: non videtur hæc distinctio esse necessaria ad conciliandas illas leges, merito tanquam commentitia improbatur ex mente *Vinn. hic. c. 3. n. 6.*

V.

Idem etiam dicendum videtur de Syndicis & civitatum administratoribus, qui illarum respectu se habent, ut procuratores privati, nempe ut transigere illis liceat, etiam sine speciali mandato, si res sint valde incertæ & dubiæ: nam rem certam indubitataque frustra remittunt. *l. 2. C. h. r.* ubi ejusmodi remissiones à civitatis curatoribus factæ, ambitiosæ vocantur, & merito: non est dubium quin eo facto affectent laudem liberali.

ralitatis, & cupiant alios demereri gratia & beneficio. Ambitio enim gratiam & favorem significat. *l. 3. C. de execut. rei judic. l. 65. ff. ad Sc. Trebell. l. 4. in pr. ff. de decret. ab ord. fac. l. 3. ff. de minor. procuratores tamen Principis, inconsulto Principe, hoc est sine speciali ejus mandato non possunt transigere. l. 13. ff. h. t.*

V I.

De illo non satis convenit, an pater de bonis filii transigere possit: si rem recte percipere volumus, necesse est, ut, secundum bonorum diversitatem, quæ habet filius, illam quæstionem proponamus. Quantum igitur ad illius bona attinet, illa dicuntur peculia; & dividuntur in pagana & castrensia. *l. 37. in pr. C. de inoff. testam.* pagana iterum sunt vel profectitia vel adventitia, quin de illis possit transigere, non est ambigendum, quoniam pleno jure ad patrem pertinent, et si filius ea administret. *§. 1. inst. per quas pers. cuique l. 46. de peculio* sed poterunt quocunque tempore ab eo revocari. *l. 8. d. t. de bonis adventitiis, quorum ususfructus ad patrem pertinet, etiam transigere potest, quia non modo horum bonorum ususfructum habet, sed etiam legitimam administrationem. l. ult. C. de bon. que lib. in potestat. Castrensia dividuntur in vere & quasi talia. l. 11. ff. de castr. pecul. l. 4. & l. 14. C. de advoc. divers. jud. cum de utrisque filius disponat pro lubitu, quia in his pro patrefamilias habetur. l. 2. ff. ad Sc. Maced. l. ult. C. de evoff. testam. l. 6. §. 13. ff. de injust. rupt. testam. nec etiam pater de bonis filii emancipati transigere potest. l. 10. ff. h. t. cum filius emancipatus extranei loco habeatur. §. 3. inst. de hered. qual. & differ. nemo enim de extranei rebus jus transigendi habet sine ejus mandato. l. 3. in pr. ff. h. t. l. 27. §. 4. ff. de pact. hinc transactio matris non obest liberis, quoniam matri extranei sunt. d. §. 3. inst. de hered. qual. & diff. l. 5. ff. de adopt. junct. d. l. 27. §. 4. l. 55. ff. de ritu nupt. sed & filius emancipatus, ut qui-*

vis

8 DISPUTATIO JURIDICA

vis alius paterfamilias pleno jure bona possidet. *l. 182. ff. de verb. signif.*

V I I.

Ordo exigit, ut dicam de rebus, de quibus transigere non licet: quædam sunt, de quibus transactio prohibita est sub modo, aliæ, de quibus simpliciter & absolute transigere non licet sub modo prohibita est transactio de controversiis, quæ ex testamento (quo nomine etiam codicillos complector) oriuntur. *l. 3. §. 1. l. 8. ff. h. t. de quibus non aliter transigere licet, quam inspectis cognitisque testamenti verbis. d. l. 6. ff. h. t. ratio autem est, quia exquiri veritas aliter non potest quam inspectis cognitisque verbis testamenti. l. 1. §. 1. ff. quemadm. testam. aper. accedit & hæc ratio quod per ejusmodi transactiones facile circumveniri possent supremæ hominum voluntates, quas exitum habere etiam publice interest. l. 5. ff. quemadm. testam. aper. quid si transigentes inspectioni testamenti renuntiaerint an tunc non valebit transactio? non valebit, Ratio, quia legi prohibenti aliquid fieri, aut quid requirenti ad actus alicujus substantiam renuntiare non licet. l. 5. C. de legib. l. 6. C. de pact. l. 27. ff. de reg. jur. nequidem, si jusjurandum accesserit, valebit transactio: quoniam nulli actus jure civile vetiti, aut invalidi robur à jurejurando accipiunt. l. 5. Cod. de legib.*

V I I I.

Item de alimentis testamento, codicillis, vel mortis causa donationis relictis, non aliter valet transactio, quam interveniente auctoritate vel decreto prætoris vel præsidis. *l. 8. pr. & §. 2. ff. h. t. de futuris hoc intelligendum est, non de præteritis. d. l. 8. §. 2. in fin. & l. 8. C. eod. quia in his cessant rationes, quæ in priori casu obstant, nimirum ne homines tenues & exiguæ ortu-*

fortunæ, quibus plerumque alimenta relinquuntur, neglectis futuris alimentis & modica pecunia præsentem contenti, facile transigant. Cui accedit etiam singularis favor ultimæ voluntatis, ne voluntas testatoris, aliorum indigentia succurrere volentis eluderetur, & alimentarius, contra quam prospexerit testator, postea ad egestatem reducatur, proinde non minus alimentariorum quam testatorum in gratiam hoc constitutum est in *d.l. 8. ff. b. t.* nam oratio Divi Marci per transactionem alimenta intercipi noluit, etiamsi si quibus alimenta sunt relicta, satis sint locupletes, tamen oratio locum habet. *d.l. 8. §. 7. ff. b. t.* transactio tamen valet sine prætoris decreto, quoties periculum non est, ne alimentarius conditionem suam faciat deteriore, uti hoc declaratur exemplis. in *l. 8. §. 6. & ult. ff. b. t.*

I X.

Sequitur de rebus, de quibus absolute transigere non licet. Absolute prohibita est transactio de criminibus non capitalibus, de capitalibus vero licet excepto adulterio *l. 18. C. de transact.* *l. 1. ff. de bon. eor. qui ante sent.* capitalia crimina sunt, quorum pœna vel mors est, vel deportatio sive exilium aut aquæ vel ignis interdictio, vel metallum. *l. 2. ff. de publ. judic. §. 2. inst. eod.* interdum vero capital id solum significat, ob quod caput non de civitate, sed è medio hominum tollitur sive cujus pœna mors naturalis est & supremum supplicium. *l. 4. ff. de poenis.* & postremâ hac in significatione hoc loco crimen capitale sumitur, nimirum cujus non alia pœna, quam mors est. Non capitalia contra *d.l. 18. & l. 1.* ratio autem cur de criminibus capitalibus liceat transigere, non alia esse videtur, quam ratio & intuitus quidam miserationis, quod principes ei ignoscendum censuerunt, qui sanguinem suum qualiter qualiter redemptum voluit. *l. 1. ff. de bon. eor. qui ante sent. ult. ff. de prævar.* Sed quia conatus ille redimendi sanguinem ex naturali instinctu oritur

B

ad eò,

adeò, ut nec in re turpi pœnam mereatur : natura enim cuique infitum, ut se suumque corpus tueatur, & quæ nocitura sunt, declinet. *l. 3. ff. de just. & jur.* quam ob rem, tam accusatori, quam accusato impune transigere permissum, quia generalis locutio *d. l. 18. C. h. t.* nullum discrimen inter accusatorem & accusatum facit, & rationis paritas. *l. 1. ff. de bon. eor.* qui ante sent. idem exigit; proinde accusator desistens non modo non incidit in pœnam talionis sed nec in pœnam Sc. Turpilliani pecuniariam, de qua in *l. 3. ff. de prævar.* neque etiam ut prevalicor damnari debet. *l. ult. d. t.* neque etiam necesse habet abolitionem ab accusatione desistens impetrare. nam desistere potest sine pœna Sc. qui desistit permittente principe. *l. 13. §. 1. ad Sc. Turpillian.* etiam potest desistere, & qui desistit permittente jure publico *l. Gracchus C. ad l. Jul. de adult.* Prodest præterea reo transactio, quia ab eodem accusatore amplius accusari non possit, & ab illo liberetur: agit jc. in *d. l. 1. ff. de bon. eor. qui ante sent.* hoc tamen non potest præjudicium adferre causæ publicæ, siquidem privatâ pactione publica coercitio tolli non potest. *l. 5. ff. de pact. dotal.* & publicæ disciplinæ vigor non patitur ut delicta maneant impunita. *l. 51. §. 2. ad l. Aquil.* transactionis enim non ea vis est, ut crimen perimat, sed ut accusatio illa ab eodem repeti non possit; nam quilibet alius adhuc eum accusare potest, cum publicorum judiciorum accusatio cuivis è populo pateat. *§. 2. inst. de publ. judic.* si vero nemo alius reperitur, qui accusare velit, tunc magistratus ex officio suo hoc facere tenetur. *l. 13. ff. de offic. præsid. l. 1. in pr. C. de custod. reor. l. 7. C. de transact. Nov. 128. cap. 21.*

X.

A superiori regula excipitur adulterium in *l. 18. C. h. t.* cum tamen hodie capitale sit. *l. 30. C. ad l. Jul. de adult.* dico hodie quia olim capitale non fuit, nam pœna relegationis vel deportationis adulterio ex lege Julia imposita fuit, ut apparet ex *l. 5. ff. de*

ff. de question. l. 11. in pr. ad l. Jul. de adult. sed postea mutata est in pœnam gladii, & sic capitale factum crimen; tamen, Imperatores dum de his in *d. l. 18. C. b. t.* concesserunt facultatem transigendi, exceperunt adulterii crimen. Ratio exceptionis esse videtur, quia flagitium illud erat frequens, & quod adulterio familiæ turbentur per partuum alienorum & spuriorum insertionem; præterea per illam transactionem nova turpitudine committitur, quia accusatio hujus criminis datur tantum patri, marito, & conjunctis personis. *l. 30. C. ad l. Jul. de adult.* in summa, cœtera ferè delicta propriæ turpitudinis finibus continentur, adulterium quandam multitudinem visiorum secum trahit. Sed quis non videt, mentem Imperatorum fuisse, indulgere transigentibus de criminibus capitalibus, quatenus non nova turpitudine per illam transactionem contraheretur, quod fieret in adulterio, ubi transactio non potest non habere lenocinii speciem secundum Scævola in *l. 14. ff. ad l. Jul. de adult.*

X I.

In aliis criminibus, quæ sanguinis pœnam non ingerunt, non licet transigere. *d. l. 18. C. b. t.* quia cessante in illis redimendi sanguinis miseratione, superest sola turpitudine, ut, si reus de illis transigat, pro confesso habeatur. *l. ult. ff. de prevar. l. 29. l. 34. ff. de jure fisci.* & accusator, qui transigit, incidat in pœnam sc: Turpilliani. *l. 1. §. 7. l. 6. in pr. & §. 1. ff. ad sc. Turpill.* quod, non impetrata abolitione, desistit ab accusatione accedit & alia ratio, ne detur occasio delinquendi, facilitate redemptionis delicti per pecuniam sperata: & pœnas ob maleficia solvi summa ratio & jus suadet, & exigit itaque quod Imperatores ajunt, in publicis criminibus pœnam sanguinis non ingerentibus non licitum esse transigere, nolunt tamen hoc intelligi, ac si in privatis delictis licita esset transactio, sed quod non semper illicita. Licita videtur esse transactio in privatis delictis si de his agatur civiliter. *l. 7. ff. de conduct. furt. l. 13. C. de furt.*

XII.

Neque excipiendum à superiori regulâ (scilicet quod non liceat transigere de criminibus non capitalibus) crimen falsi putamus, quoniam *l. ult. ff. de prævar.* eum, qui delatorem corripit, præterquam in sanguine proviccto habet. Quod attinet ad verbum citra, dico in hac *l. 18. C. b. t.* accipiendum esse non exceptive, sive pro præter, quasi Imperatores constituissent, de omnibus non capitalibus criminibus non esse licitum transigere excepto falsi crimine; sed profine sive absque, quasi Imperatores scripsissent, sine falsi accusatione, ut non alius horum verborum sit sensus, quam quod accusator transigens de crimine non capitali incidat in crimen falsi sive accusationem. Hanc vocis illius significationem confirmant omnes scriptores, & præcipuè J.Cti passim, adeo ut qui hanc sententiam velit convellere, extra turbam sapere velle videri debeat.

XIII.

Supereft, ut de vi effectoque transactionis dispiciamus: transactio autem eandem vim habet quam res judicata. *l. 20. C. b. t.* sicut enim res judicata lites finit, ac decedit, finemque controversiæ imponit, ita quoque transactio. *l. 16. C. de transact.* unde & decisio in jure dicitur. *l. 13. C. de furt. l. 17. C. de transact.* vim autem eam accipit statim atque consensus est, licet instrumentum necdum de ea scriptum sit, imo etsi nullum instrumentum sit, modo sine eo de veritate constare possit, quia scriptura plerumque non pertinet ad essentiam. *l. 1. C. de fide instrum.* sed tantum ad probationem rei gestæ. *l. 5. C. b. t.* effectus talis est, ut transactio nullo modo rescindi vel lis instaaurari possit, licet ex instrumentis postea repertis de causa aliter liquet. *l. 19. C. b. t.* exceptis reipublicæ, & pupillorum minorumque causis. *l. 35. ff. de re judicatâ l. 1. & 2. C. si adversus trans-*

transactionem. sicut nec sententia ab instrumenta postea reperta potest restaurari. *l. 4. C. de re iudicata.*

X I V.

Sed si quis dolo ad transigendum sit ad adductus, non valet transactio, etsi juramento confirmata *l. 42. l. 19. C. b. t.* nam alioquin qui ab ea transactione recedit, non tantum notatur infamia, verum etiam actionem amittit, accepta restituit, poenam promissam solvit. *i. 41. C. b. t.* sed si de pluribus causis transigitur, non tota transactio rescinditur, sed ea solum causa vel pars, quæ est convicta doli, relique manent salve. *d. l. 42. in fin.* licet nulla res media fuerit, valet tamen transactio. *l. 23. C. b. t.* neque potest, quod transactionis nomine datum est, repeti tanquam indebitum. *l. 65. §. 1. ff. de condit. indeb. l. 2. C. eod. l. 23. C. b. t.* sufficit quod à lite discessum sit; & possunt etiam illi, qui rem ex causa transactionis acceperint, ut justam causam possessionis habentes, usucapere eam. *l. 29. ff. de usucap. l. 7. C. de usucap. pro emp. ore.*

X V.

Transactio etiam est stricti juris, ut non extendatur ad alias res vel personas: quod ad alias res, quam de quibus expresse inter transigentes convenit, extendi & porrigi transactio non debeat hoc clavis verbis testatur Ulpianus in *l. 9. §. 1. & 2. ff. b. t.* ubi agit transactio quæcunque sit, de his tantum, de quibus inter convenientes placuit, interposita creditur, etsi in fine scriptum sit, ab omnibus controversiis discedi; nam si specialiter enumerata sint, de quibus transigeretur, ejusmodi clausula generalis plura non involvit. *l. 31. C. b. t.* Ratio non est obscura, cur strictè sit accipienda transactio; nam qui transigit, litem remittit, atque jure suo quodammodo cedit. Quocirca quatenus non expresse litem remisit, eatenus præsumitur illam no-

14 DISPUTATIO JURIDICA

luisse remissam. Sic etiam ad alias personas, quam de quibus concepta est transactio eam non esse porrigendam probat. *l. 3. in pr. ff. b. t. verb. privatis partionibus* non dubium est non lædi jus cæterorum &c. idemque in *l. i. C. b. t.* non obscure Imperatores indicant.

X V I.

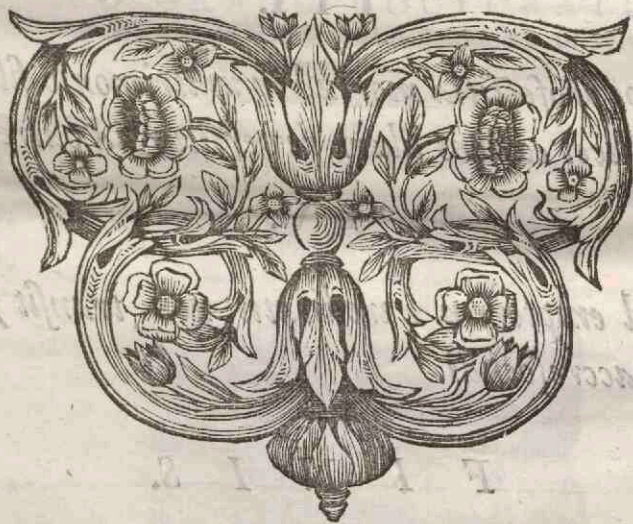
Ex simplici transactione actio nulla datur. *l. 28. C. b. t.* quia est pactum, quod non parit actionem, sed tantum exceptionem: ideoque si actor priorem vult repetere actionem, reus quidem nullam habet actionem adversus enim, quam non parit nudum pactum. *l. 7. §. 4. ff. de pact. l. 15. ff. de præscript. verb. l. 28. C. b. t.* sed potest se tueri exceptione transactionis. *l. 17. C. eod.* quia per pactum vetus actio non tollitur; ideoque stipulatio Aquiliana ac acceptilatio ei adjici solebant. *l. 4. ff. b. t. l. 2. l. 15. ff. b. t.* consultius subjicitur stipulatio pœnalis *l. 15. ff. b. t. l. 40. C. eod.* ut si quis recuset stare transactioni, tunc pœnam in stipulatum deductam ex causâ transactionis petere possit. *l. 15. ff. b. t.* sed qui à suâ parte implevit transactionem, is adversus alterum habet præscriptis verbis actionem, quia tunc transactio transformatur in contractum innominatum, ut & alia pacta. *l. 6. C. b. t. l. 15. ff. de præscript. verb.* si vero reus promissâ implere recuset, actor priorem actionem renovare potest si velit, & rei exceptionem transactionis replicatione doli vel in factum infirmare potest. *l. 27. pr. ff. de inoff. testam. l. 14. C. b. t. l. 2. si adversus transact. l. 28. C. b. t.*

X V I I.

Coronidis loco annectam quæstionem, an ob enormem læsionem rescindi transactio possit beneficio *l. 2. C. de rescind. vend.* puta si quis dicat se duplo minus ex causâ transactionis accepisse, quam ei debebatur, aut quam in petitionem deduxerat.

Quod

Quod simpliciter negamus; primo quia pro hac sententiâ militat summus favor pacis, quoniam ad hoc inventa est transactio, ut finem litibus imponat. *l. 10. C. h. i.* quas diminui publice interest. *l. 21. ff. de reb. credit.* sicut & iusjurandum, cui transactio æquiparatur. *l. 1. & 2. ff. de iurejur.* & ideo dato iurejurando non aliud quæritur, quam an iuratum sit. *l. 5. §. 2. eod.* sic etiam lite finitâ transactione bonâ fide tunc nihil aliud quæritur quam an transactum sit. Secundo quia non desunt textus, quibus id probare possumus. *l. 78. §. ult. ff. ad Sc. Trebell. l. 65. §. 1. ff. condict. indeb. l. 16. C. de transact.* postremo quia in transactione res est incerta, & certam rem esse oportet & quidem contractus tempore, ut locus sit. *l. 2. C. de rescind. vend.* quam ob causam remedium *d. l. 2.* non habet locum in venditione hæreditatis aut nominis, cum nec evictio hic præstetur. *l. 8. §. 1. ff. de contrab. empt. l. 2. §. 3. l. 4. l. 11. l. 14. §. 1. ff. de hered. vend. l. 74. §. ult. ff. de evictionib. l. 1. C. eod.*



A N N E X A.

I.

*V*enditor rem venditam præcise tradere cogitur, nec, præstando id quod interest, se liberare potest.

II.

*C*rimen stellionatus famosum non est.

III.

*D*os profectitia mortuâ in matrimonio filiâ, licet existent liberi revertitur ad patrem.

IV.

*A*d emptorem hereditatis non transit jus accrescendi.

F I N I S.